

УНУТРЫПАЛІТЫЧНАЯ БАРАЦЬБА 30-Х ГГ. XV СТ. У ВКЛ

Пасля смерці Вітаўта ў 1430 г. адбыўся з'езд феадалаў ВКЛ, на якім вялікім князем літоўскім быў абраны Свідрыгайла, брат Ягайлы і малодшы сын Альгерда. Супраць Свідрыгайлы сфармавалася моцная апазіцыя літоўскіх феадалаў на чале з малодшым братам Вітаўта Жыгімонтам Кейстутавічам. У аснове іх незадаволенасці ляжала палітыка Свідрыгайлы па раздаванні пасад праваслаўным.

Польскае Каралеўства аказала Жыгімунту ваенную дапамогу. Узамен ён заключыў з Польшчай новую унію, паводле якой пасля яго смерці ВКЛ пераходзіла да Ягайлы і яго нашчадкаў. Свідрыгайла атрымаў ваенную і палітычную падтрымку ад цвярскага князя і лівонскіх рыцараў. Тэўтонскія рыцары таксама абяцалі выступіць на яго баку.

1 верасня 1432 г. адбылася спроба забойства Свідрыгайлы ў Ашмянах, на чале змовы стаяў Жыгімонт Кейстутавіч. Свідрыгайла змог уцячы ў Полацк, дзе ў яго было шмат прыхільнікаў з ліку праваслаўнай шляхты. У Вільні вялікім князем літоўскім быў абвешчаны Жыгімонт Кейстутавіч, якога прызналі Літва, Жамойць, Падляшша, Панямонне, Брэсцкая і Менская землі. Нягледзячы на агульны першы поспех, Жыгімунту яшчэ трэба было расправіцца са сваім палітычным супернікам Свідрыгайлам, які не толькі не адмовіўся ад барацьбы, але наадварот, актывізаваў свае дзеянні. Уладу Жыгімонта не прызналі ва ўсходняй і паўднёвай частках ВКЛ, дзе вялікім князем па-ранейшаму лічылі Свідрыгайлу. Акрамя гэтага, Свідрыгайлу падтрымлівалі крыжакі, імператар Свяшчэннай Рымскай імперыі і прадстаўнікі Залатой Арды. У выніку дзяржава была расколота на дзве часткі - Вялікае Княства Літоўскае і Вялікае Княства Рускае. На працягу трох гадоў бакі актыўна дзейнічалі як на полі бою, так і на дыпламатычным фронце.

Мазько Иван Викторович, Буйніч Владислав Николаевич, студенты 1 курса факультета информационных технологий и управления Белорусского государственного университета информатики и радиоэлектроники, mazkovania@gmail.com, buinich2006@gmail.com

Научный руководитель: Янковский Юрий Юрьевич, преподаватель, yankouski@bsuir.by.

8 снежня 1432 г. сілы супернікаў зноў сустрэліся каля Ашмян. Абодва бакі панеслі вялікія страты, але перамога засталася за Жыгімонтам. У гэтым жа годзе войска Свідрыгайлы апынулася пад Вільняй. На наступны год Свідрыгайла захапіў Коўна, спаліў Заслаўе і Менск. У адказ Жыгімонт Кейстутавіч спрабаваў захапіць Віцебск і Мсціслаў. Зімой 1433 г. Свідрыгайла, сабраўшы вялікае рускае войска, адправіўся ў паход на карэнныя літоўскія гарады і замкі, якія прызналі вярхоўную ўладу вялікага князя літоўскага Жыгімонта Кейстутавіча. Лівонскія рыцары, не чакаючы Свідрыгайлы, самастойна спустошылі памежныя літоўскія воласці.

1 верасня 1435 г. пад Вількамірам адбылася вырашальная бітва. У ёй браў удзел Свідрыгайла са сваімі сіламі і яго саюзнікі - рыцары Лівонскага ордэна, невялікі татарскі атрад, чэшскія і заходнееўрапейскія найміты. Сілы супернікаў былі амаль роўнымі і налічвалі прыблізна па 10 тыс. чалавек. Бітва скончылася для Свідрыгайлы катастрофай. Беларускія і ўкраінскія землі сталі пераходзіць на бок Жыгімонта. У выніку пад ўладай Свідрыгайлы засталіся толькі Валынь і Падолле. Феадальная вайна завяршылася ў 1439 г., калі Валынь і Падолле прызналі ўладу Жыгімонта.

У выніку феадальнай вайны 1432-1439 гг. ВКЛ захавалася як адзіная дзяржава, але гарадам і вёскам былі прычынены вялікія страты. Загінула шмат князёў і знатных баяр, адбыўся пэўны перадзел феадальнай ўласнасці, пашырыліся правы праваслаўнага баярства.

Список литературы

1. Kopystiański, A. Michał Zygmuntowicz książę litewski / A. Kopystiański. - Lwów : Drukarnia Ludowa, 1906. - 95 s.
2. Грыцкевіч, А. Феадальная вайна 1432-1439 / А. Грыцкевіч // Вялікае Княства Літоўскае. Энцыклапедыя. У 2 т. - Мінск : Беларуская энцыклапедыя, 2005-2007. - Т. 2. - С. 698-699.